

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No9
2025

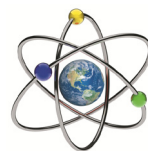
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

PSIXOLOGIYA YO'NALISHI

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapiirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №136361

MUNDARIJA

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING INTELLEKTUAL RIVOJLANISHIDA PEDAGOG SHAXSINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	8
Ashurov Ramzidin Ramazonovich	
SUITSIDIAL HOLATLARNI KELITIRIB CHIQARUVCHI OMILLAR	11
Sadilloev Odiljon Oripovich	
MAHKUM SHAXSINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI O'RGANISH YUZASIDAN ILMIY TAHLILLAR	15
Turdiyev Zafar Erkinovich	
TALABALARDA KORRUPTION XULQ-ATVORGA IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI	18
Xamidov Mansurjon Abduxalilovich	
AYOLLARDA KETISH ISTAGI FENOMENI VA MIGRATSIYA MOTIVLARINING PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI (ICHKI MIGRANT AYOLLAR MISOLIDA)	21
Sadullayeva Jamilaxon Ibodilla qizi	
HARBIY XIZMATCHILARDA PSIXIK O'ZINI O'ZI BOSHQARISH DOIRASIDA PSIXOLOGIK HIMOYA MEXANIZMLARINING QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI.....	30
Qiyomxo'jayeva Madina Rustambek qizi	
NAMANGAN OILALARIDA SHAXSLARARO MUNOSABATLARNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK TAVSIFI	35
Turg'unboyeva Azizaxon G'ulomovna	
PROFILAKTIKA INSPEKTORLARI KASBIY FAOLIYATIDA PSIXOLOGIK BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISH	39
Berdiyeva Raxima Shakarboyevna	
O'ZBEKISTON PSIXOLOGLARI TADQIQOTLARIDA EMOTSIONAL HOLATLAR VA AYBDORLIK HISSINING PSIXOLOGIK TAHLILI	44
Sultanova Saida Muhiddin qizi	

O'ZBEKISTON PSIXOLOGLARI TADQIQOTLARIDA EMOTSIONAL HOLATLAR VA AYBDORLIK HISSINING PSIXOLOGIK TAHLILI

Sultanova Saida Muhiddin qizi

Nizomiy nomidagi O'zMPU, "Amaliy psixologiya" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ishlovchi ayollarda namoyon bo'ladigan aybdorlik hissining mazmuni, xorij psixolog olimlarining psixologik nazariyalari, ilmiy qarashlari hamda shaxs hayotida aybdorlik hissining ahamiyatli jihatlarini keng yoritilgan. Shuningdek, ishlovchi ayollarda aybdorlik hissining yuzaga kelishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillarni aniqlash bo'yicha o'tkazilgan ilmiy tadqiqot ishining tahlillari keltirilgan.

Kalit so'zlar: ishlovchi ayollar, ishga mas'uliyat, hamkasblar o'rtasidagi muloqot, aybdorlik hissi, hissiyot, kechinma, emotsiya, ichki me'yor, jamoatchilik fikri, ijtimoiy me'yor, xulq-atvor, o'zgalar bilan nizolashish.

Abstract: In this article, the content of the feeling of guilt manifested in working women, the psychological theories and scientific views of foreign psychologists, and the important aspects of the feeling of guilt in personal life are widely covered. Also, the analysis of the scientific research work conducted to determine the socio-psychological factors affecting the emergence of guilt among working women is presented.

Key words: working women, responsibility for work, communication between colleagues, feeling of guilt, feeling, experience, emotion, internal norm, public opinion, social norm, behavior, conflict with others.

Аннотация: В данной статье широко освещаются содержание чувства вины, проявляющегося у работающих женщин, психологические теории и научные взгляды зарубежных психологов, важные аспекты чувства вины в личной жизни. Также представлен анализ научно-исследовательской работы, проведенной по определению социально-психологических факторов, влияющих на возникновение чувства вины у работающих женщин.

Ключевые слова: работающая женщина, ответственность за работу, общение между коллегами, чувство вины, чувство, переживание, эмоция, внутренняя норма, общественное мнение, социальная норма, поведение, конфликт с окружающими.

KIRISH

Alisher Navoiy insonning go'zal axloqiy xislatlari, ijobiy fe'l-atvorlari va hissiyotlari borasida to'xtalib o'tar ekan, avvalo, har bir insoniy fazilatning ta'rifini beradi. U yaxshi fe'llarga qanoat, sabr, o'dob, ishq va vafo, saxovat, himmat, karam, muruvvat, yumshoq ko'ngillilik kabi xislatlarni kiritib, har birining ta'rifidan so'ng tashbeh va hikoyatlar vositasida o'z fikrini to'ldiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Navoiy yuqorida zikr qilib o'tilgan xususiyatlarga ta'rif berish bilan birga, ularga qarama-qarshi bo'lgan salbiy illatlar xususida so'z yuritadi va ulardan qutilish choralarini ham bayon etadi. Demak, yaxshi xulq asosi – o'dob, Navoiy ta'biri bilan aytganda, u barcha insoniy xislatlarning boshlanishi hisoblanadi. Komil insonga xos xislatlar ana shunga bog'liq ravishda ta'rif beriladi. Jumladan, «Qanoat buloqdir – suvi olingani bilan qurimaydir. Xazinadir – naqdinasi sochgan bilan kamaymaydir. Ekinzordir – urug'i izzat va shafqat mevasini beradi. Daraxtdir – shoxi tortinchoqlik va hurmat mevasini yetkazadi», - deb ifodalaydi. Bundan ko'rinadiki, qanoat hissi insoniylik belgisidir. U insonni yomon kunlardan asraydi, chunki qanoat hissi qanchalik og'ir va mashaqqatli bo'lmasin, insonni nafs balosidan, do'st-dushmanidan, ta'magirlikdan xalos etadi. Shu boisdan ham alloma hech qachon ta'maga berilmaslik, halol mehnat bilan hayot kechirish qanchalik ulug'ligini ta'kidlab, ta'magarlik va ochko'zlik, xasislik kabi salbiy hislarni insoniylik zavoli deb ta'riflaydi.

Navoiy shaxsda ijobiy hissiyotlar namoyon bo'lishiga sabrlik xislatining ta'siri haqida quyidagicha fikrlarni bildiradi: «Sabr achchiqdir, ammo foyda beruvchi, qattiqdir. Ammo zararni bartaraf etuvchi sabr shodliklar kalitidir va bandlar ochqichidir». Mutafakkir mulohazasidan ma'lum bo'ladiki, inson sabr bilan qiyinchiliklarni yengib o'tsa, chinakam ijobiy his-tuyg'ularni boshidan kechiradi.

Ta'kidlash joizki, Alisher Navoiy o'zining badiiy asarlari bilan bir qatorda, ta'limiy–axloqiy asarlarida o'zi orzu qilgan komil insonga xos axloqiy fazilatlar deb qanoat, adolat, saxovat, himmat, muruvvat, vafo, to'g'rilik, rostgo'ylik, adab va shu kabi xususiyatlarni tushungan. Ana shu xislatlar tarkib topgan shaxsda yomonlik, yovuzlik bo'lmasligi, bunday insonlar yashagan jamiyat ham taraqqiy etishi, barcha baxt-sodat, farovonlikka erishishi mumkin deb hisoblagan.

Shu bilan bir qatorda, Alisher Navoiy shaxsda o'zini o'zi nazorat qilish, amalga oshirgan salbiy xatti-harakatlarining mohiyatini anglash, o'zida aybdorlik hislarini boshidan o'tkazish singari masalalarga ham e'tibor qaratgan. Xususan, «Tarbiya jarayonida inson o'z-o'zini tarbiyalash, xato va kamchiliklarini anglash, ularni tuzatishga e'tibor beradi. Yanglishish va xato qilish kishilik shartidir. Xato va yanglishishni anglab, ogohlangan inson baxtli kishidir. Kimki e'tirof tomon qaytar ekan, xatosi yo'qoladi. Kimki dalil keltirib aljiray bersa, xatosini bir karra oshiradi. Mubolag'asi qancha ko'proq ersa, yanglishishi shuncha ko'rimliroq bo'lur va o'zini katta ko'rsatib, tortishuvi qancha ortiqroq ersa, o'zi xalq o'rtasida shuncha rasvoroq ko'rinur», - degan qarashlari bugungi kun uchun ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan.

Kaykovus (1021—1098) inson adabi, sezgi va hissiy kechinmalari borasida o'zining «Qobusnoma» asarida fikr yuritadi. U odamlarning xislatlari uch turda bo'lishi, ya'ni biri aql, biri rostlik, yana biri juvonmardlik ekanligini alohida ta'kidlaydi. Juvonmardlik tushunchasining asosini Kaykovus uch narsa tashkil etadi deb biladi. Ulardan birinchisi aytgan so'zining ustidan chiqish, ya'ni rostgo'ylik, ikkinchisi haqiqatga xilof qilmaslik, uchinchisi xayrli ishni amalga oshirish hisoblanadi.

Insondagi boshqa hamma fazilatlar ushbu uch narsaga bog'liq bo'ladi deydi Kaykovus. Juvonmardlikning ustunlarini (ruklari) quyidagi sifatlarda deb ko'rsatadi: jasurlik, mardlik, sabr-matonat, va'daga vafo qilish, sofdillik va pok zabonli bo'lish, asirlarga zarar yetmaslik, muhtoj kishilarga ko'mak berib, yomon odamlarning zulmidan yaxshilarni asrash, o'zga insonlarga ham ziyon-zahmat yetkazmaslik. Juvonmard sipohiyar esa sabr-bardosh bilan ish tutishi, kamtarlik va va mehmondo'stlik, pok kiyinish, yaxshi qurollanish zarurligini qayd etadi.

Kaykovus olamdagi barcha mavjudotlarni o'zaro bir-biri bilan bog'liq va murosasiz deb hisoblaydi. U inson ruhiyatini ham ikki guruhga ajratadi: jismoniy sezgini modda, ruhiy hissiyotni esa «jon» bilan bog'laydi va ularning birini moddiy, ikkinchisini ruhiy hayot mahsuli deb izohlaydi. Uning ta'biricha, borliqdagi barcha narsalar yaralishi va mohiyat-e'tibori bilan ilohiydir. Zero, inson Allohni tanimoq uchun, avvalambor, o'zini anglamog'i, ya'ni «sozga qarab sozandani tanimog'i lozim», deb uqtiradi. Shu va boshqa masalalar kitobda ixcham hikoyatlar, rivoyatlar, she'rlar, latifalar, maqol va hikmatlar yordamida ochib berilgan.

Kaykovusning hayotda xulq-odob qoidalariga qanday amal qilish borasidagi yoshlarni adolatli, xalqparvar, saxovatli, qanoatli, sabr-bardoshli qilib tarbiyalashga doir fikrlari alohida ahamiyatga molikdir. Mazkur tushunchalar yaxshilik va yomonlik o'rtasidagi qarama-qarshilik asosida bayon etilgan: «Ey farzand, yaxshilikni ado qil va qilg'on yaxshilikdan hech qachon pushaymon bo'lmag'il. Biror insonga bir yaxshilik qilsang, ko'rgilki, yaxshilik qilg'on vaqtda u kishiga naqadar rohat yetg'on bo'lsa, sening ko'nglinga ham undan ziyodroq xurramlik va hukmronlik yetur. Agar bir kishiga yomonlik qilsang, unga naqadar ozor yetsa, sening ko'nglinga ham ul miqdor tangli yetadur. Demak, bu jahonda yaxshilik va yomonlik mukofoti, albatta, yetgusidir». Darhaqiqat, Kaykovus tomonidan ilgari surilgan qarashlar insonning ichki dunyosi, hissiy olami, ijobiy fazilatlarining mohiyatini anglab yetishda asos bo'lib xizmat qilganligini ko'rishimiz mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonlik psixolog olimlarning ilmiy tadqiqot ishlarida aybdorlik, uyat, tortinchoqlik, hasad, havas va shu kabi boshqa hissiy holatlar atroflicha yoritilganligini qayd etish joiz, xususan, G.Y.Baykunosova, Sh.A.Dusmuxamedova, D.F.Djurakulova, P.S.Ergashev, M.B.Kalandarova, Z.T.Nishanova, I.G'.Raximova, E.G'.G'oziyev va boshqalar turli emotsional holatlarning namoyon bo'lishi, yosh davrlarida hissiyotlar yuzaga kelishining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari, ularning shaxsdagi psixik jarayonlar bilan o'zaro aloqadorlik masalalarini ilmiy tadqiq etishgan.

G.Y.Baykunosova o'z tadqiqot ishlarida shaxsda hasad hissining yuzaga kelishi, unga ta'sir etuvchi omillarni ilmiy asoslab bergan. Jumladan, «Shaxsda hasad hissi namoyon bo'lishining ijtimoiy-psixologik asoslari» mavzusidagi doktorlik dissertatsiyasida shaxsda namoyon bo'ladigan havas va hasad hissi shakllanishining psixologik xususiyatlari, omillari va mexanizmlari hamda manipulyativ vaziyatda yuzaga keladigan emotsional reaksiyalar kabi jihatlar qamrab olingan.

Shuningdek, tadqiqot ishi natijasida shaxs yo'nalganligiga ko'ra, hasad – ijtimoiy bilish obyektlaridagi (odam yoki odamlar guruhi) hasad predmetiga shaxsiy egalik, uning mutlaq egallanishiga qaratilgan

ustanovkaning ustunligi sharoitida vujudga keladigan sotsial-destruktiv xulqda namoyon bo'ladigan emotsional kechinma, havas esa ijtimoiy bilish obyektlaridagi hasad predmetiga erishish uchun o'zini-o'zi rivojlantirishga qaratilgan ustanovkaning jamiyatda ma'qullanadigan shakllarida namoyon bo'luvchi emotsional kechinma bilan bog'liqligining ifodalanishi tufayli, hasad va havas hislarining differensial jihatlarini mualliflik yondashuvi asosida takomillashtirilgan.

D.F.Djurakulova aynan aybdorlik hissining psixologik xususiyatlarini o'rganganligini alohida qayd etish joiz. U o'zining «Shaxsda aybdorlik hissi namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari» mavzusidagi psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya ishida shaxsda aybdorlik hissi namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari hamda uni susaytirish bo'yicha psixokorreksion ta'sir ko'rsatishning amaliy imkoniyatlarini takomillashtirish masalalariga e'tibor qaratgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan ilmiy izlanishlar natijasida shaxslarda norozilikni keltirib chiqaruvchi aybdorlikning sababsiz ranjitish, xavotir omillarining ifodalanishiga ko'ra shaxsiy hayot bilan bog'liq xususiyatlarning namoyon bo'lishida qo'rquv, afsuslanish, pushaymonlik, vijdon azobi sifatlarining kuchayishi orqali autoagressiya dominant determinantalar ustuvorligi asoslangan. Shu bilan birga, aybdorlik hissi tarkibiga kiruvchi diskomfort, depressiya, o'z xatti-harakatini tahlil qilish, tuzatish istagi, ichki noqulaylik hissining namoyon bo'lishiga asoslanib, shaxsning o'z xulq-atvorini anglashi muhimligiga ko'ra emotsional, kognitiv, motivatsion, psixosomatik komponentlarning rivojlanishi dalillangan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Tangney J. P., Dearing R. L. Shame and Guilt. New York: Guilford Press, 2003. 272 p.
2. Муздыбаев К. Переживание вины и стыда. СПб : СПб, филиал Института социологии РАН, 1995. стр. 39.
3. Ильин Е.П. Психология совести: вина, стыд, раскаяние. – СПб.: Питер, 2016.
4. Изард К. Э. Психология эмоций. – СПб.: Питер, 2008. – 464 с.: ил. – (Серия «Мастера психологии»).

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.